

„Riadená katastrofa“

Najdôležitejšia tendencia, ktorá určila mechanizmus sociálno-politických zmien na začiatku 90. rokov, bolo zosilňovanie sociálneho konfliktu. Krach prestavby ako mechanizmu vyriešenia agonického, čiže neantagonistického konfliktu, napomohol jeho prechod najprv do chronickej formy a potom do štádia prudkého prerastania do antagonistického konfliktu. Subjektom konfliktu sa stali už nie jednotlivé osoby a nátlakové skupiny, ale prakticky všetky sociálne vrstvy a politické zoskupenia. Obsah konfliktu sa určoval bojom o moc a jej následné udržanie.

Od chvíle, keď sa politickému zoskupeniu extrémnych radikálnych „západníkov“ podarilo pri podpore svetovej oligarchie a za cenu rozpadu ZSSR ujať sa politickej moci v Rusku, bolo očividné, že značná časť občanov Ruska nebude súhlasiť s tou cestou rozvoja, na ktorú ho navádzali radikálni demokrati. Bolo zrejmé i to, že počet nespokojných bude narastať spolu so zbedačovaním más a prehlbovaním všeobecného chaosu – týchto nevyhnutných následkov politického a ekonomického smerovania nového ruského vedenia. Na určitej etape nespokojnosť dosiahne kritický bod, a vtedy budú ohrozené výsledky dlhoročnej usilovnej činnosti medzinárodných síl, ktoré sa na svojej ceste k svetovláde usilujú za každú cenu odstrániť Rusko z geopolitickej arény.

V takýchto podmienkach sa bez použitia sily prakticky nedá udržať kontrola nad obrovskou krajinou. Preto pred **autormi scenára našej súčasnej drámy už na začiatku vznikla úloha rozpracovať a prakticky realizovať v Rusku metodiku kontrolovaného nasmerovania krajiny do nového politického režimu s prvkami diktatúry**. Pritom maximálny program predpokladá dosiahnutie tajnej, ale plnej medzinárodnej kontroly nad vnútropolitickou situáciou. Minimálny program – nepripustiť k pákam štátnej moci národné vlastenecké sily.

Pri analýze politických a sociálnych kolízií v Rusku v rámci takejto metodiky je možné zrozumiteľne vysvetliť mnohé záhady našich najnovších dejín. V novom svetle sa javí tragikomický „puč“ SVVS (GKČP). Vysvetliteľná je zarážajúca zhoda funkcií „pučistov“ v auguste 1991 a „vzbúrencov“ v októbri 1993. Ba čo viac, z toho pohľadu je možné dokonca aj

dostatočne presné prognózovanie politickej situácie v dohľadnej budúcnosti.

Metodiku tohto programovania možno symbolicky označiť za metodiku „kontrolovaných zvrátov“ alebo „riadenej katastrofy“. Jej hlavným cieľom je postupné odstránenie z ruskej politickej arény všetkých síl, ktoré sú schopné prekaziť integráciu krajiny do jednotného nadštátneho systému „nového svetového poriadku“. Princíp jej pôsobenia je založený na využití politických a spoločenských antagonizmov, prirodzeným spôsobom existujúcich v každom Štáte, tým viac v štáte, zasiahnutom, podobne ako Rusko, hlbokou systémovou krízou. Východiskovým bodom realizácie podobnej metodiky je politická realita, ktorá vznikla na istý čas. Konečným výsledkom je uvedenie celého spoločensko-politického systému do zásadne nového stavu s určitými vopred danými charakteristikami.

Pre zjednodušenie schematickeho popisu stanovíme, že procesu sa zúčastňujú: **„hráči“**, ktorí sledujú samostatné politické ciele, a **„dirigent“**, ktorý má za úlohu pomocou opísanej metodiky zabezpečiť určité pravidlá hry, ktoré zaručujú daný výsledok. V podstate „dirigent“ je taký istý „hráč“ ako iní, ale vyššieho typu, vyššej kvalifikácie. Tiež sleduje cieľ, len s tým rozdielom, že pred väčšinou „hráčov“ je utajený, čo je nevyhnutná podmienka jeho realizácie.

Celý proces pre zjednodušenie analýzy sa dá rozdeliť do piatich postupných fáz.

Prvá fáza je základná, alebo začiatková. Predpokladá, že „dirigent“ si ujasní svoj vzťah k „hráčom“. Prebieha triedenie „hráčov“ na svojich a cudzích, priateľov a nepriateľov, spojencov a protivníkov. Hlavným kritériom, umožňujúcim relatívne presne uskutočniť podobnú operáciu, je vzťah „hráčov“ k istým zásadným, etalónnym pojmom a požiadavkám, ktoré vyjadrujú ozajstné ciele „dirigenta“ v tejto hre. Odhalenie týchto „etalónov“ vo všetkých oblastiach života je veľmi dôležité pre analytika-pozorovateľa, lebo práve tie umožňujú vytvoriť najreálnejšiu predstavu o skutočných, a nie predstieraných silách „hry“.

Ak predpokladáme, že úlohu „dirigenta“ v súčasných ruských zmätkoch - ako sa to neraz opakovalo v našich búrlivých tisícročných dejinách - sa pokúša prevziať určitá vonkajšia sila, ktorá má záujem odstrániť súpera (vo vzťahu k situácii pred pučom roku 1991), zistíme, že:

1. „Etalónom“ pre výber priateľov „dirigenta“ musí byť ochota „hráčov“ obetovať na dosiahnutie svojich individuálnych politických a materiálnych cieľov (moc, bohatstvo atď.) záujmy ZSSR (Ruska) ako geopolitického subjektu: územnú celistvosť krajiny, jej vojenskú a ekonomickú moc, politickú suverenitu, duchovnú a kultúrnu svojbytnosť a podobne.
2. V konfrontácií „demokratov“ a „komunistov“ prirodzenými spojencami „dirigenta“ sa stávajú odnárodnení „demokrati“ so snahou o „integráciu do svetovej hospodárskej sústavy“, o „vstup do trhu“, o „primát vŕšedských hodnôt“ a podobné ideologické fетиše, ktoré zakrývajú absenciu celonárodného cieľa a zárodokov štátneho inštinktu.

Druhá fáza je kumulačná, alebo polarizačná. Priatelia a nepriatelia sú identifikovaní, takže teraz treba tieto dve sily maximálne polarizovať a vylúčiť akúkoľvek možnosť kompromisu medzi nimi. Okolo jedného z pólov sa sústreďujú všetci tí, ktorí sú predurčení, aby sa stali „dirigentom“, vystúpili na scénu a po skončení hry uchopili moc. Okolo druhého sa sústreďujú

tí, ktorých treba odstrániť z politickej arény.

Zvlášť dôležitú úlohu tu nadobúda personálna otázka. Rusko, ako je známe, neznáša nevýrazné pravdy a každá idea, ktorá sa má realizovať, musí byť personifikovaná. Úlohu individuality, osobnosti, výrazného a čínorodého lídra v našich podmienkach ťažko preceniť. Práve preto v tejto etape skúsený „dirigent“ sa všemožne usiluje o to, aby všetci „hráči“ z opačnej strany, všetci politickí lídri opozície sa stihli dostatočne jasne prejaviť a aby sa zaradili do jedného spoločného politického zväzku. Protipól, ktorý má byť odstránený, musí stihnúť pritiahnúť do svojich radov všetky sily, odsúdené na „likvidáciu“, všetkých lídrov, odstránenie ktorých zaručuje maximálnu slobodu činnosti „hráčom“ – spojencom „dirigenta“.

Ak premietneme takúto schému na obdobie prestavby, zistíme, že prvej fáze hry zodpovedajú roky 1985-1989, a druhej – 1989-1990.

Tretia fáza je krízová. Je vlastne kľúčová a najdôležitejšia zo všetkých. Jej realizácia vyžaduje od „dirigenta“ zvlášť dôkladnú, všestrannú prípravu, jemnú prácu a vycibrené umenie politickej intrigy. Hlavným obsahom tejto fázy hry je majstrovské nahuckávanie protivníkov, zosilňovanie subjektívnych protirečení, ktoré vylučujú možnosť dohôd, namierených na prekonanie krízy. Pritom sa situácia mení na patovú, vháňa sa do slepej uličky a do stavu, keď použitie normálnych, právnych, evolučných politických prostriedkov je nemožné.

Súčasne sa všemožne provokujú zrážky „hráčov“ v podmienkach, vopred nevýhodných pre protivníkov „dirigenta“ a výhodných pre jeho spojencov.

Práve tak sa vyvíjali udalosti koncom roku 1990 a v prvej polovici roku 1991. Rozpad svetového socialistického systému, postupujúci rozpad ZSSR, agresívny nacionalizmus okrajových oblastí, januárové udalosti v Litve, nevysvetliteľná nečinnosť generálneho tajomníka a prezidenta, ktorý disponoval obrovskou mocou, nepokoje v členskej základni strany, histéria v „demokratických“ masmédiách, očierňovanie armády a strata všetkých strategických spojencov, ignorovanie výsledkov marcového referenda, ktoré potvrdilo jednotu krajiny, toto všetko spôsobilo, že konzervatívno-štátne krídlo strany prakticky nemalo na výber. Muselo bezpodmienečne kapitulovať pred novou realitou, alebo podniknúť rozhodné opatrenia na stabilizáciu vnútorných pomerov a medzinárodného postavenia ZSSR.

Takto sa vyprovokoval augustový „puč“.

Štvrtá fáza procesu je násilná, alebo revolučná. Časovo je najkratšia, ale svojím významom rozhodujúca. Jej priebeh takmer plne závisí od toho, nakoľko bola dôkladná príprava na predchádzajúcej etape hry. Samozrejme, prvok rizika vždy zostáva, ale pri rozumnom konaní „dirigenta“ je pomerne malé.

Táto fáza predpokladá, že „hráči“ prekročia rámec právnych medzí a ustálených politických stereotypov. Taký zvrat vytvára ideálne predbežné podmienky na rozhodnú zmenu politickej arény. Následne šokovaná verejná mienka umožňuje úspešnému „hráčovi“ uskutočňovať

akékoľvek revolučné manipulácie bez toho, aby sa obával zodpovedností a organizovaného odporu.

Žalostný výsledok činnosti Štátneho výboru pre výnimočný stav a jeho inšpirátorov bol vopred predurčený a možnosť nekontrolovateľného vývoja „puču“ bola minimálna. Prispeli k tomu nasledujúce faktory:

1. Predpovedateľnosť samotnej udalosti. Puč, ako sa vraví, „visel vo vzduchu“ dlho pred pokusom o jeho praktickú realizáciu. To, že sa niečo podobné má onedlho udiť, bolo vopred zrejmé pre hlavných „hráčov“, takže zasvätení mali plnú možnosť pripraviť sa k rozuzleniu.
2. Povaha „puču“ bola od začiatku kamuflážna, nesmelá a nerozhodná. Ani samotní organizátori ho neplánovali vážne. Mlčanlivo sa predpokladalo, že samotná demonštrácia rozhodnosti a sily všetko vyrieši a potom sa stane dekoráciou, efektným pozadím, na ktorom sa ľahko a bez prekážok uskutočnia stabilizačné opatrenia.
3. Hlava štátu a strany sa správala (jemne povedané) čudne. Dvojitá hra prezidenta a zároveň generálneho tajomníka je na tejto etape očividná. Svojou nečinnosťou dal „zelenú“ Štátnemu výboru pre výnimočný stav a len čo sa situácia stala nezvratnou, ponechal osudu všetkých spolubojovníkov-straníkov. Pritom jeho osobné politické ciele boli jednoduché a zrejmé: zbaviť sa obmedzujúcej starostlivosti „konzervátorov“, uvoľniť si ruky pre ďalšie politické a kádrové kombinácie atď.

Lenže ciele „dirigenta“ boli iné a práve tie predurčili obsah záverečnej, piatej etapy tejto hry.

Piata fáza sa môže charakterizovať ako lavínová. V dôsledku vyprovokovaného politického zvratu nepriateľský mocenský pól sa očitá „mimo zákona“ a neľútostne sa likviduje. Prerušenie právneho priestoru a paralýza protivníka otráveného nečakaným obratom umožňuje víťazným „hráčom“ operatívne rozdrviť svojich oponentov, rýchlo obsadiť všetky mocenské pozície a previesť situáciu do novej výhodnej kvality, **čo aj predpokladala metodika, v rámci ktorej účinkoval „dirigent“**.

V prípade augustového „puču“ táto lavínová fáza trvala do decembra 1991, keď v dôsledku belovežskej dohody, ktorá zákonite zavrátila „prestavbový proces“, sa právne likvidoval ZSSR – historický a geopolitický nástupca Ruského impéria. Hľadaná „nová kvalita“ tak ruskej, ako aj globálnej, celosvetovej rovnováhy síl sa dosiahla.

Táto metodika sa dá stručne takto sformulovať: „Rozkol – konflikt – bezvýchodisková situácia – výbuch – lavína“. Do vládnucej politickej skupiny sa vnáša semeno rozkolu alebo sa stimuluje už existujúce. Súperiace frakcie sa umelo polarizujú vo vzťahu k danej ideologickej dvojici (komunizmus – demokracia; kozmopolitizmus – nacionalizmus; kapitalizmus – socializmus; trh – plán atď.). Protirečenia sa cieľavedome podnecujú a transformujú konfrontáciu do otvoreného konfliktu. Nasleduje politická bezvýchodisková situácia, potom ostrá kríza, v procese silového prekonania ktorej sa likviduje „nepriateľské“ politické zoskupenie. V prípade nevyhnutnosti sa všetko opakuje v závislosti od toho, ako skupina víťaza stráca svoju jednotu a v jej prostredí zase začínajú narastať „nežiaduce“ tendencie. **Séria takýchto výbuchov „filtruje“ politické spektrum vládnucej elity a postupne**

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

odstraňuje nežiaduce sily zo všetkých mocenských štruktúr a štátneho riadenia. Drví a ničí ich sociálnu základňu, pôsobí dezorganizujúco a stáva sa prekážkou ideologickej a praktickej konsolidácie.

Z ruského originálu "Rossija i sovremennyj mir", vydaného v roce 1995 nakladateľstvom Obozrevatel' v Moskve, preložil Ing. Josef Čorný, CSc. Publikace vyšla v roce 1996 pod názvom "Rusko a súčasný svet" v nakladateľstvi NVK International, Bratislava, ISBN 80-85727-45-5.

Příště: Evolúcia súčasnej moci